

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДУ “Інститут економіки та прогнозування”

Еко-індустріальні парки – драйвери інвестиційних можливостей регіонів України



Бойко Олена
Провідний науковий співробітник,
кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
Лауреат премії Президента України

Київ
Червень 16, 2021

Розміщення індустріальних (промислових) парків в світі



Чисельність індустріальних (промислових) парків в світі



Арабська Республіка Єгипет

119 індустріальних зон

Китайська Народна Республіка

54 індустріальних зони

Німеччина

200 індустріальних (промислових) парків

Чеська Республіка

100 індустріальних (промислових) парків

Республіка Польща

Понад 60 індустріальних (промислових) парків

Соціалістична Республіка В'єтнам

200 індустріальних (промислових) парків

США

Понад 400 індустріальних парків

Угорська Республіка

Понад 200 індустріальних парків

Турецька Республіка

263 індустріальних (промислових) парків
(148 – діючих, 115 – будується)

Моделі державного сприяння створенню та розвитку індустріальних парків:

- *азіатська* (держава може надати землю під проект, запропонувати стимули для залучення робочої сили, а також сприяти залученню міжнародного фінансування для розвитку інфраструктури. Удосконаленням та іншими питаннями щодо створення індустріального парку займаються приватні компанії (власники і девелопери);

- *американська* (громадські агентства розвитку відповідальні за більшість індустріальних парків, що розміщують виробництво. Проект створення індустріальних парків фінансується переважно за рахунок реалізації державних і міжнародних програм розвитку).



Агентство або державна структура надає преференції щодо створення та розвитку індустріального парку, зокрема:

- часткове фінансування проекту через позики на економічний і промисловий розвиток;
- використання для розміщення об'єктів нерухомості, що належать громадському чи квазі-громадському органу;
- можливість отримання мандата на створення екологічно безпечного об'єкта, діючого поза рамками загального регулювання та зонування;
- громадська організація може запропонувати компаніям пряме стимулювання як частину стратегії забезпечення зайнятості.
 - фінансування первинного проектного планування з різних суспільних бюджетів (агентство економічного розвитку, департамент громадських робіт або спеціальний орган індустріального розвитку);



АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА РЕСПУБЛІКА

Вид податкової пільги:

Згідно з поправками до Податкового кодексу, промислові парки та технопарки звільнені на 7 років від податку на додану вартість. Юридичні особи – резиденти парків на 7 років звільняються від податку на прибуток, фізичні особи, що діють на території парків, від прибуткового податку, податку на майно, на землю.

Оператори та організатори діяльності парків безстроково звільнені від податків на імпорт відповідної техніки та обладнання.

Термін пільги: термін дії пільг – 7 років.

Обґрунтування: На підставі діючого Податкового кодексу



Канада

Вид податкової пільги:

Застосовується прискорений метод податкової амортизації. Цей інструмент застосовується у переважній більшості країн не лише в індустриальних парках, але й в загальній системі оподаткування. При цьому, норми амортизації значно вищі, ніж в Україні. Зокрема, в Канаді програмне забезпечення амортизується за нормою 50 %, матеріальні основні фонди – 30–50 %, нерухомість – 20 %. Метод прискореної амортизації спрямований на те, щоб досягти перевищення фіскальної амортизації над економічною (бухгалтерською). Завдяки цьому підприємства отримують значний ресурс для інвестицій, не сплачуючи податок на прибуток чи відсотки за користування кредитом.



Королівство Нідерландів



Вид податкової пільги: Для інвесторів перевагами промислового парку Брівенгат є:

- територія Нідерландських островів, де розташований промисловий парк, має статус асоційованого члена Європейського Союзу. Тому продукція, яка виготовляється на території парку, може безмитно ввозитися в країни ЄС;
- звільнення від оподаткування імпортом та експортним митом;
- оподаткування експортних операцій учасників промислового парку податку на прибуток за ставкою 2%;
- звільнення від сплати податку на продаж;
- звільнення від сплати податку на нерухомість.



Республіка Білорусь

Вид податкової пільги: Податкові пільги для резидентів Парку:

1. Протягом 10 років із дня їх реєстрації як резидентів Парку вони звільняються від:

- податку на прибуток стосовно прибутку, отриманої від реалізації товарів (робіт, послуг) власного виробництва, вироблених ними на території Парку;
- податку на нерухомість по будівлях і спорудах (у тому числі наднормативного незавершеного будівництва), машино-місць, розташованих на території Парку, незалежно від напрямку їхнього використання;
- земельного податку за земельні ділянки на території Парку.

2. Після закінчення 10 календарних років, наступних за роком їхньої реєстрації резидента, протягом наступних 10 календарних років сплачують податок на прибуток, земельний податок, податок на нерухомість за ставками, зменшеним на 50%.

3. Протягом 5 календарних років, починаючи з першого року, в якому виник валовий прибуток резидента Парку, вони звільняються від податку на прибуток та податку на доходи іноземних організацій, що не здійснюють діяльність через постійне представництво, по дивідендах і прирівняних до них доходах, нарахованих резидентами Парку їхнім засновникам (учасникам, акціонерам, власникам).

4. До 1 січня 2027 р. ставка податку на доходи іноземних організацій, що не здійснюють діяльність в Республіці Білорусь через постійне представництво, по роялті, нарахованих резидентами Парку іноземним організаціям, які не здійснюють діяльність в Республіці Білорусь через постійне представництво, у вигляді винагороди за інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (у тому числі ноу-хау), плати за ліцензію, патент, креслення, корисну модель, схему, формулу, промисловий зразок або процес, становить 5%.

5. До 2027 р. доходи фізичних осіб від резидентів Парку за трудовими договорами оподатковуються прибутковим податком за ставкою 9%.

6. Резиденти Парку звільнені від ПДВ та податку на прибуток, обов'язок щодо сплати яких виникає у зв'язку з безоплатною передачею капітальних будов (будівель, споруд), ізольованих приміщень, об'єктів незавершеного капітального будівництва та інших об'єктів основних засобів, розташованих на території Парку і переданих для будівництва (реконструкції) будівель і споруд у їх власність

Словацька Республіка

Вид податкової пільги: Існують податкові пільги у розмірі від 20 до 50% вартості вкладень, а допомога держави малим підприємствам збільшується на 10–15%.



Турецька Республіка

Вид податкової пільги: Інвестори, що працюють в ІП, платять податок 10%, а за межами парку – 40%; Резидентам Організованих промислових зон (найбільш поширений тип індустріальних парків в Туреччині – 148 од.) надаються звільнення від ПДВ при купівлі землі, звільнення від податку на нерухомість протягом п'яти років після будівництва підприємства, від різних муніципальних податків, пільгові тарифи на комунальні послуги тощо. У рамках цих зон також спеціально обладнуються майданчики для малих і середніх підприємств, яким надаються додаткові пільги.

Угорська Республіка



Вид податкової пільги: Муніципалітет покриває 15% витрат на оренду або перепрофілювання ділянки під будівництво ІП і на забезпечення його інфраструктурою.

Після того, як інвестори заслужили право називатися "індустріальними парками", вони можуть подавати заяви на різноманітні види фінансової підтримки: від коштів національних субсидій до безмитних зон.

Уряд Угорщини також пропонує забезпечення спільного фінансування різноманітних видів інвестицій.

Інвестори можуть також отримати фінансову допомогу шляхом надання заяви на отримання гранта до ЄС. Гранти ЄС концентрують увагу на створенні нових робочих місць, розвитку довілля та інфраструктури, інвестуванні до сільськогосподарського сектора, навчанні та перепідготовці робочої сили і підтримці інноваційного розвитку.

Чеська Республіка

10 років канікул з податку на прибуток мають інвестори, що увійшли в ІП Чехії.



Карта індустриальних (промислових) парків в Україні

Україна
50 індустриальних (промислових) парків

Карта ініціатив зі створення індустриальних парків



Сучасна ситуація у сфері створення та діяльності індустріальних парків в Україні характеризується низкою існуючих бар'єрів, які заважають формуванню асоціативних відносин між Україною та ЄС у цьому напрямі і потребують свого вирішення. Зокрема, найбільш вагомими з них є:



- недосконалість договірно-правових відносин у частині регулювання питань використання земельних ділянок державної і комунальної власності, на яких можуть бути створені індустріальні парки (в частині використання винятково договорів оренди землі);
- відсутність чітко встановленого переліку видів діяльності, які доцільно впроваджувати в межах індустріальних парків. Така ситуація може призвести до того, що вже діючі підприємства (поза межами індустріальних парків) з метою отримання встановлених законодавством преференцій будуть зацікавлені переносити свої виробництва в індустріальні парки без запровадження нових видів виробництва;
- недосконалість норм чинного законодавства, зокрема в частині визначення оптимальних форм стимулювання залучення інвестицій, необхідних для облаштування індустріальних парків шляхом звільнення від сплати ввізного мита на устаткування, обладнання та комплектуючих до них матеріалів та ін.

Незважаючи на існуючі бар'єри, створення індустріальних парків є новим етапом у застосуванні організаційно-економічних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності в Україні. Тому визначення основних напрямів і завдань державної політики стимулювання розвитку індустріальних парків у рамках формування асоціативних відносин між Україною та ЄС має базуватися на їх подоланні. Це передбачає застосування комплексу заходів, а саме:

- Гармонізації нормативно-правової бази у сфері створення та розвитку індустріальних парків згідно з європейською моделлю. За останні кілька років обговорюється питання щодо розширення інструментів стимулювання діяльності індустріальних парків. Зокрема це стосується Проекту Закону "Про внесення змін до розділу XX "Перехідні зміни" Податкового кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій в реальний сектор економіки за допомогою індустріальних парків" (номер реєстрації 2554 а-д від 25.04.2016 р), а також Проекту Закону "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо розвитку виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій в реальний сектор економіки через індустріальні парки" (номер реєстрації 2555 а-д від 25.04.2016 р). Це встановлення дієвих податкових та митних стимулів для резидентів ІП (звільнення на перші 5 років від податку на прибуток, на наступні 5 років - ставка в два рази менше за базову (сьогодні 9%); звільнення від імпортного ПДВ, ввізного мита на обладнання і, обладнання для здійснення господарської діяльності в межах індустріального парку (обмеження на його відчуження протягом 5 років); звільнення на 3 роки від податку на нерухоме майно, земельного податку та, орендної плати за використання земельної ділянки державної / комунальної форми власності, на якому створено індустріальний парк); законодавчого створення механізму функціонування транскордонних індустріальних парків; реалізації ефективної політики розвитку індустріального парку, можливої в результаті запровадження заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату; розробки моделей використання механізму державно-приватного партнерства з метою залучення недержавних інвестиційних ресурсів для розвитку індустріальних парків.



Необхідно зазначити, що пільги отримують лише індустріальні парки типу Greenfield-парк (пропонує резиденту незабудовану ділянку землі (купівлю (або оренду) під будівництво для виробництва, можливе надання послуг з будівництва за вимогою замовника – Build-to-suit). Індустріальні парки створені на основі діючих або призупинених виробництв не мають права на отримання податкових пільг. Отримати податкові пільги можуть лише резиденти індустріального парку, 70% діяльність яких здійснюється в сфері переробної промисловості (легпром, машинобудування, приладобудування, металургія, деревообробка тощо). Для того, щоб отримати податкові пільги резидент індустріального парку повинен забезпечити створення щонайменше 15 нових робочих місць з середньою заробітною платою не менше трьох розмірів мінімальної заробітної плати. а це додаткові надходження до бюджетів.



На сьогодні актуальним є проект Закону “Про внесення змін до Податкового кодексу України, спрямованих на залучення інвестицій в промисловий сектор економіки шляхом запровадження стимулів в індустріальних парках” (номер реєстрації 3724 від 23.06. 2020 р.), а також Проект Закону “Про внесення змін до Митного кодексу України, спрямованих на залучення інвестицій в промисловий сектор економіки шляхом запровадження стимулів в індустріальних парках” (номер реєстрації 3725 від 23.06. 2020 р.). Метою законопроектів є сприяння залученню іноземних та вітчизняних інвестицій у створення нових виробництв шляхом розвитку індустріальних парків.

На сьогодні Комітет з питань інтеграції в Європейський Союз ВРУ розглядає два законопроекти, що передбачають створення і стимулювання діяльності індустріальних парків. Зокрема, це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про індустріальні парки" щодо спрощення створення та стимулювання діяльності індустріальних парків (номер реєстрації 4416 від 24.11.2020 р.), який передбачає полегшення механізму доступу до участі в індустріальних парках, введення додаткових стимулів, таких як кредитування та державні інвестиції в їх інфраструктуру. За своєю метою він не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, але вимагає укладення Антимонопольного комітету України щодо впливу на конкуренцію. Аналогічний висновок отримав і альтернативний проект Закону про внесення змін до Закону України "Про індустріальні парки", спрямованих на залучення інвестицій в промисловий сектор економіки шляхом запровадження стимулів в індустріальних парках (номер реєстрації 4416-1 від 10.12.2020 р.). Метою законопроекту є сприяння залученню прямих інвестицій у створення нових виробництв через механізм індустріальних парків задля перетворення їх на рушійну силу економічного та промислового розвитку шляхом запровадження низки інвестиційних стимулів, що відповідають сучасним світовим тенденціям та підвищать конкурентоспроможність вітчизняних індустріальних парків.

Законопроектом, пропонуються такі стимули для індустріальних парків: визначити об'єкти, що можуть розміщуватися у складі індустріального парку; компенсація керуючим компаніям, ініціаторам створення - суб'єктам господарювання та учасникам індустріальних парків п'ятдесяти відсотків витрат на підключення та приєднання до електромереж; компенсація учасникам індустріальних парків відсоткових платежів за кредитами у залежності від частки експорту продукції власного виробництва у загальному доході від їх господарської діяльності; часткова компенсація інвестицій учасників індустріальних парків у створення виробництва, здійснених протягом перших трьох років господарської діяльності в межах індустріального парку.



Індустріальні (промислові) парки забезпечують:

- прискорення процесу імплементації міжнародного досвіду у сфері створення та розвитку індустріальних парків з урахуванням національних особливостей розвитку;



- залучення прямих іноземних інвестицій;
- підтримка розвитку малого та середнього бізнесу;
- розвиток міжгалузевої кооперації між учасниками ІП та підприємствами регіону, а також представниками малого та середнього бізнесу;

- створення нових високопродуктивних робочих місць (середньооблікова кількість штатних працівників не менше 30 осіб; зростання зайнятості, заробітної плати та прибутку; інтенсифікація підприємницької активності);

- створення умов для формування регіональних інноваційних систем;

- виробництво продукції з високою доданою вартістю;

- імпортозаміщення та розвиток високотехнологічного експорту;

- збільшення валового внутрішнього продукту;

- постійне джерело надходжень у бюджети усіх рівнів;

- прикордонне співробітництво у виробничій сфері, розвитку сільського господарства, інфраструктури, яке сприяє соціально-економічному розвитку прикордонних територій;

- зростання добробуту населення та соціальну стабільність;

- здійснення внутрішньої спеціалізації і стандартизації, мінімізацію витрат на впровадження інновацій;

- впровадження механізму державно-приватного партнерства з метою залучення недержавних інвестиційних ресурсів для розбудови індустріальних парків;

- реалізацію моделі "потрійної спіралі" (взаємодія держави, науки/освіти та бізнесу) в процесі функціонування індустріальних парків та ін.





Дякуємо за увагу!

helenab@online.ua
(067) 699-19-88